

Viitorul începe în familie

Buletin informativ al proiectului „Asigurarea dreptului copilului la familie și protecția lui de violență, abuz și neglijare” implementat de EveryChild în parteneriat cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerul Educației

Va fi elaborat un regulament cu privire la serviciul de sprijin familial și reintegrare

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va elabora un proiect de regulament cu privire la modul de instituire și funcționare a serviciului de sprijin familial.

„Sprijinul familial este un serviciu complex și este necesar să fie dezvoltat la nivelul întregii republici. Acest gen de serviciu oferă sprijin și suport socio-material familiei și copilului aflați în dificultate (perfectarea actelor, sprijin în găsirea unui loc de muncă etc), dar și informare și consiliere părinților în vederea conștientizării riscurilor și urmărilor instituționalizării copilului”, afirmă Viorela Dumbrăveanu, șefa Direcției protecția familiei și drepturilor copilului din cadrul MMPSE.

Regulamentul care urmează să fie elaborat de ministerul de resort va fi un act normativ pentru autoritățile publice locale în vederea instituirii și dezvoltării serviciului respectiv la scară națională.

Serviciul sprijin familial și reintegrare reprezintă o formă de protecție care asigură creșterea și dezvoltarea copilului în familie prin prevenirea abandonului sau reîntoarcerea copilului din instituție în familia lui naturală ori în familia extinsă.

Scopul serviciului nominalizat este menținerea copilului în familie, prevenirea abandonului și plasării copilului în instituție, reintegrarea copilului din instituție și susținerea lui în cadrul familiei ș.a.

Legislația în domeniul protecției copilului va fi modificată

Legislația în domeniul protecției copilului va fi modificată în conformitate cu standardele internaționale în domeniu.

Modificările vor fi operate în baza concluziilor unui grup de lucru constituit din specialiști din cadrul autorităților publice centrale, reprezentanți ai societății civile, mediului academic și experți în legislație. Draftul proiectului de lege privind modificarea unui șir de acte legislative va fi propus în viitorul apropiat pentru consultarea societății civile, iar ulterior spre avizarea din partea autorităților centrale.

Potrivit afirmațiilor Viorelei Dumbrăveanu, șefa Direcției protecția familiei și drepturilor copilului din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei „Modificarea și completarea mai multor acte legislative va permite intensificarea activității în contextul identificării, evaluării, asistenței, referinței și monitorizării familiilor cu copii aflați în dificultate”.

Noul proiect de lege va permite ajustarea politicilor și practicilor de protecție a copiilor rămași fără îngrijire părintească la standardele prevăzute de Liniile directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copiilor, document adoptat de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la cea de-a 20-a aniversare a Convenției cu privire la drepturile copilului. Republica Moldova este una dintre primele țări din regiune care își propune să se alinieze la prevederile acestui document internațional.

Din grupul de lucru pentru modificarea legislației fac parte specialiști din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Educației, Ministerului Finanțelor, Ministerului Sănătății, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției, precum și reprezentanți ai societății civile, mediului academic și experți în legislație.

Stela GRIGORAȘ, director „EveryChild” Moldova:

“Eu cred-ca obiectivul de baza al reformei va fi atins”

- Sloganul „EveryChild” este „Parteneriate pentru fiecare copil”. În ce măsură reușiți să transpuneți acest deziderat în activitatea de zi cu zi a organizației?

- „EveryChild” este prezentă în Moldova din anul 1995 și, pe parcursul acestei perioade de timp, ne-am convins că de unul singur nu poți reuși să schimbi în bine viața unui copil aflat în dificultate. Acest lucru este posibil doar în cadru unui parteneriat eficient dintre structurile de stat, autoritățile publice locale, organizațiile internaționale și cele neguvernamentale, și nu în ultimul rând, cu copiii și familiile acestora. Activitatea noastră s-a bazat dintotdeauna pe un parteneriat de încredere cu toți acești actori.

Colaborarea cu autoritățile publice locale ne-a permis să dezvoltăm diferite tipuri de programe axate pe prevenirea separării și instituționalizării copiilor, reabilitarea socială și reintegrarea în familie a copiilor aflați în instituții de îngrijire. În colaborare cu Guvernul Republicii Moldova implementăm un program de asistență tehnică în reformarea politicilor sociale în domeniul protecției copilului și familiei. Scopul final al proiectelor pe care le susținem este reducerea numărului de copii în instituțiile rezidențiale de îngrijire din Republica Moldova.

- În câte comunități lucrează astăzi promotori ai reformelor susținute de „EveryChild”?

- În cadrul proiectului de reformă a instituțiilor rezidențiale, „EveryChild” este prezentă în cinci raioane - Fălești, Ungheni, Călărași, Cahul și Telenești. În aceste localități are loc un proces complex de transformare a unor gimnazii-internat dar și școli auxiliare pentru copii cu deficiențe mintale. Un alt proiect, prin care am reușit să acoperim majoritatea raioanelor republicii, ține de dezvoltarea serviciului de asistență parentală profesională. La Chișinău și Orhei se lucrează

în prezent la dezvoltarea unui model de asistență parentală profesionistă care să ofere plasament temporar copiilor cu disabilități din familii. Considerăm că acest serviciu este un mijloc eficient de prevenire a abandonului copiilor cu probleme grave de sănătate. Cunoaștem că mulți părinți care îngrijesc astfel de copii - aflați în cărucior sau imobilizați la pat, se decid să îi plaseze în instituții rezidențiale atunci când ajung la capătul puterilor. Serviciul pe care încercăm să îl instituim va oferi părinților o perioadă de respiro, timp în care să își poată rezolva problemele cu care se confruntă, să își încarce bateriile, urmînd ca ulterior să aibă din nou grijă de copii.

- Ați spus anterior că „EveryChild” susține procesul de reformă a instituțiilor rezidențiale. Cîți copii s-au întors în familie și în comunitate, grație suportului organizației pe care o reprezentați?

- Numărul acestor copii e de ordinul zecilor sau chiar sutelor. Grație intervențiilor noastre din ultimii 2 ani și-au recăpătat familia 117 copii din două instituții rezidențiale din raionul Ungheni. În gimnaziul internat din această localitate rămîn în prezent doar 20 de copii pen-

tru care urmează să fie găsită o soluție în timpul cel mai apropiat. Alte două școli auxiliare reformate cu suportul organizației noastre sunt Albinețul Vechi și Socii Noi din raionul Fălești. Ambele instituții, în care învățau în jur de 103 de elevi, au fost închise, copiii revenind acasă sau fiind plasați în diferite tipuri de servicii substitutive. Într-un an de zile s-a reușit și stoparea activității școlii auxiliare din Călărași care avea în plasament 72 de copii. Deși această instituție încă nu a fost închisă de autoritățile locale, nici un copil nu se mai află acolo, ei sunt cu familiile lor sau în servicii substitutive. Ne-am implicat și în reformarea instituției rezidențiale din Căzănești, Telenești. Următorul obiectiv este transformarea unei instituții pentru copii bolnavi cu tuberculoză, din raionul Ungheni. Experții noștri lucrează în prezent la evaluarea copiilor și familiilor acestora.

- Care sunt cauzele cele mai frecvente pentru care copiii sunt plasați în astfel de instituții, departe de familie și de restul lumii?

- Dacă în toată lumea copiii ajung în instituțiile rezidențiale ca urmare a unor cazuri de abuz în familie, în țara noastră cauza cea mai frecventă a instituționalizării este sărăcia familiilor și iresponsabilitatea părinților. Cea mai mare nedreptate s-a făcut în raport cu copiii sănătoși care au fost plasați în instituții destinate celor cu dizabilități mintale. Acești copii au fost duși de acasă, de lângă părinți, doar pentru că rămîneau în urmă cu învățătura. La timpul respectiv, problemele acestor copii ar fi putut fi depășite prin implicarea pedagogilor școlari. Din păcate, s-a optat pentru o altă „soluție” - cea mai nefericită și nefavorabilă pentru un copil - instituția rezidențială.

- În anul viitor actuala etapă a reformei sistemului rezidențial, lansată în 2007, va ajunge la final. În opinia Dvs., care sunt punctele slabe

ale reformei? Asupra căror aspecte ar trebui să se concentreze autoritățile pe viitor?

- Eu cred că obiectivul de bază al reformei, care prevede reducerea cu 50 la sută a numărului de copii din instituțiile rezidențiale va fi atins. Dincolo de aceasta, reforma nu a avut o implementare la nivel național. Guvernul nu a făcut, cel puțin deocamdată, eforturi financiare pentru a sprijini aceste transformări. Reforma s-a făcut de ONG-uri, în parteneriat cu autoritățile publice locale, cu banii donatorilor străini.

Meritul autorităților centrale este că au impus reguli stricte pentru intrarea copiilor în instituțiile rezidențiale. Ne-am convins de faptul că acele comisii pentru protecția copilului aflate în dificultate sunt filtre eficiente care opresc instituționalizarea copiilor, autoritățile locale fiind puse în situația să identifice soluții de alternativă pentru cazurile de criză, în primul rând oferind mai mult suport familiilor. Trebuie să recunoaștem că activitatea acestor comisii a reușit să micșoreze considerabil numărul elevilor din sistemul rezidențial.

Este foarte important ca în perioada imediat următoare de după 2012, autoritățile să facă o evaluare a ceea ce s-a făcut. Trebuie să ne convingem că transformările operate prezintă beneficii reale pentru copil și familie, dar și să învățăm lecțiile necesare pentru a implementa programe eficiente și eficace și în alte regiuni ale țării

Pentru ca să reușim să ducem reforma la bun sfârșit este necesară o implicare mult mai serioasă din partea Guvernului, care ar trebui să vină și cu niște contribuții proprii pentru implementarea acestei reforme la nivel național. Reforma are nevoie de susținere financiară și de resurse umane bine pregătite. În acest sens, intervenția statului poate fi una hotărâtoare. La fel, autoritățile locale au nevoie de siguranța că serviciile pe care le dezvoltă pentru copii vor avea acoperire legislativă și financiară. Consider că ar fi binevenit să acordăm o autonomie mai mare autorităților locale, astfel încât fiecare localitate să își poată planifica serviciile sociale de care au nevoie copiii și familiile, dar această autonomie să fie însoțită și de o monitorizare mai riguroasă a serviciilor sociale și evaluarea beneficiilor reale aduse copiilor.

- De câți ani ar fi nevoie pentru ca instituțiile rezidențiale să treacă în istorie și fiecare copil din țara noastră să trăiască într-o familie sau într-un mediu cât mai apropiat de cel familial?

- Cred că un număr limitat de centre de plasament oricum vor exista, dar că acestea vor acorda servicii unui număr mic de copii și pentru o perioadă limitată de timp și servicii de o calitate net superioară serviciilor oferite de instituțiile rezidențiale actuale. Pentru ca situația pe care o descrieți să devină realitate, este necesar ca serviciul sprijin familial să fie acceptat și implementat în toate raioanele. La fel, ar trebui să avem asistenți sociali specializați în protecția copilului, care să scoată familia din criză, astfel ca aceasta

să devină puternică și independentă. Un alt serviciu care ar trebui să se regăsească în fiecare raion este asistența parentală profesionistă. Atâta timp cât există lumea vor exista și copii care nu vor putea trăi în familia biologică sau cea extinsă. Soluția cea mai bună pentru acești copii este familia asistentului parental profesionist, care este pregătită să îi ofere îngrijire, sprijin și căldură.

Cred că avem nevoie de 4-5 ani ca să ajungem la situația în care niciun copil nu va crește în afara mediului familial biologic sau alternativ, cu condiția că vom reuși să dezvoltăm toate serviciile enumerate mai sus și vom avea o politică bine orientată.

- Vă mulțumim pentru interviu.

Acum un an Ana era cea mai bună elevă la școala auxiliară din Albineț-Vechi, Fălești. Cu note de 9 și 8 la mai toate disciplinele școlare, fata participa la toate concursurile sportive și artistice organizate pentru elevii din școlile speciale. "Este mândria școlii și nu voi admite să plece de aici", spunea directorul școlii ori de câte ori mama adolescentei încerca să aducă vorba despre transferul copilei în școla din satul de baștină.

"A venit directorul școlii și a luat-o de acasă. La comisia medico-psiho-pedagogică a fost dusă abia peste o lună și i s-a pus diagnoza retard mintal ușor, deși Ana era un copil ager și deștept și nu avea probleme la învățătură", ne spune mama fetei. Femeia afirmă că profesorii de la Albineț-Vechi au recurs la această metodă pentru a-l determina pe fratele mai mare al fetei, care studia de câțiva ani în instituție să nu mai fugă de acolo.

Această eroare a fost corectată anul trecut când o altă comisie a decis să anuleze diagnoza de retard mintal, care i-a fost atribuită adolescentei în mod abuziv.

După reorganizarea școlii auxiliare în care învăța, Ana a revenit acasă, alături de mama și fratele său mai mare, absolvent de Albineț-Vechi. Familia se descurcă destul de greu, singura sursă stabilă de venit fiind ajutorul social oferit de stat. La cele câteva sute de lei se adaugă și câștigurile ocazionale ale fratelui său care muncește cu ziua pe la consătenii mai înstăriți. Cu certificatul obținut la absolvirea școlii auxiliare tînărul nu a fost admis la studii în nicio școală de meserii.

Deși la școala auxiliară avea asigurate cel puțin trei mese pe zi și era cât de cât cald și curat, Ana spune că nu ar mai schimba pretinsul confort de acolo pe casa părintească, chiar dacă aici uneori e mai greu cu de-ale focului, iar mînca-re mai bună au numai de sărbători.

Și mama fetei spune acum că nu și-ar mai da copilul de acasă. "Nu știam că școala din Albineț Vechi e pentru copii cu probleme, credeam doar că profesorii de acolo o vor ajuta să învețe mai bine. Am fost șocată să aflu că bă-

După ani de despărțire, Ana a revenit acasă

iatul meu va obține un certificat în loc de diplomă de absolvire a școlii", spune mama copiilor.

Ana își amintește fără prea mult entuziasm despre școala auxiliară deși era, într-un fel, favorizată profesorilor și a directorului, grație rezultatelor excelente pe care le avea la învățătură.

"Ne era rușine să ieșim în stradă, ni se spunea că învățăm la școala de proști, iar ceilalți copii din sat ne arătau cu degetul. Profesorii, însă, ne încurajau și ne spuneau să nu-i luăm în seamă, mai ales că la concertele care erau organizate în sat noi ne prezentam cel mai bine..." spune Ana.

La școala în care învăța acum, Ana nu e nici pe departe printre primii în clasă, asta din cauza că are restanțe se-

rioase la anumite discipline pe care colegii săi le învață de câțiva ani pe cînd ea - abia din anul trecut. Chiar dacă e greu, Ana se străduie să țină pasul cu toată clasa, fiind susținută de colegi și de profesori, dar mai ales de cadrul didactic de sprijin care o ajută la pregătirea temelor, dar și la lucrul suplimentar. Ana are acum un program de recuperare a materiei școlare și asta ar trebui să o ajute să lichideze golurile educaționale. În puținul timp liber care-i mai rămîne după pregătirea lecțiilor, Anei îi place să citească, să o ajute pe mama la treburile casei și, mai ales, să gătească ceva gustos. Tot de bucătărie este legată și viitoarea sa profesie. Ana visează să devină bucătăreasă și să aibă cât mai des pe masă bucate de sărbătoare.